

Fagus sylvatica (Buk lesní)

synonyma: *Castanea fagus*, *Fagus aenea*, *Fagus asplenifolia*, *Fagus cochleata*, *Fagus comptoniifolia*, *Fagus crispa*, *Fagus cristata*, *Fagus cucullata*, *Fagus cuprea*, *Fagus incisa*, *Fagus pendula*, *Fagus purpurea*, *Fagus purpurea* var. *roseomarginata*, *Fagus quercoides*, *Fagus salicifolia*, *Fagus silvatica*, F. f. *aureovariegata*, F. f. *bornyensis*, F. f. *cochleata*, F. f. *cristata*, F. f. *fastigiata*, F. f. *grandidentata*, F. f. *heterophylla*, F. f. *laciniata*, F. f. *pendula*, F. f. *purpurea*, F. f. *pyramidalis*, F. f. *quercifolia*, F. f. *quercoides*, F. f. *roseomarginata*, F. f. *tortuosa*, F. f. *variegata*, F. f. *zlatia*, F. var. *albovariegata*, F. var. *atropunicea*, F. var. *colorata*, F. var. *coriacea*, F. var. *cristata*, F. var. *heterophylla*, F. var. *luteovariegata*, F. var. *pendula*, F. var. *purpurea*, F. var. *quercifolia*, F. var. *tortuosa*, F. var. *vulgaris*, F. var. *zlatia*, *Fagus sylvestris*, *Fagus variegata*

čeleď: Fagaceae

oblasti: Albánie, Alpy, Apeniny, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Černá Hora, Černé moře, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Francie, Irsko, J Karpaty, J Norsko, J Švédsko, Katalánsko, Kavkaz, Korsika, Kosovo, Krym, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Maine, Makedonie, Maryland, Massachusetts, Moldávie, Německo, New York, Nizozemí, Ohio, Ontario, Polsko, Pyreneje, Rakousko, Rhode Island, Rumunsko, S Řecko, Sicílie, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Střední Itálie, SV Řecko, SZ Řecko, SZ Rusko, Švýcarsko, Ukrajina, Utah, V Karpaty, Velká Británie, Z Karpaty

Roste v Evropě v podobě opadavého stromu s vejčitým habitem. Dorůstá výšky 30 - 40 (i 45)m, šířky 20m a s kmenem o průměru 1m. Růst je pomalý, dožívá 200 - 400let a začíná polodit ve stáří 20 - 40let. U nás ho najdeme ve volné přírodě nejčastěji v nadmořské výšce 500 - 800. Největší exemplář u nás naleznete v Lhotě u Potštejna u Rychnova nad Kněžnou a jmenuje se "Horákův buk". Má obvod kmene 7,5m. Borka je hladká, lesklá, stříbrně šedá. Větve mají lenticely jsou zakončené dlouhými úzce kuželovitými pichlavými pupeny s brvitými šupinami. Dvouřadě střídavé listy mají tmavězelenou (na podzim žlutou, oranžovočervenou až rezavou) barvu s 5 - 9 (i 10)ti páry žilek, mírně obvejčitý tvar délky do 10cm s mírně zvlněným okrajem, spodní strana může být jemně ochlupená a řapíky jsou ochlupené dlouhé 0,5 - 1,5cm. Kvete odděleným samčím a samičím květenstvím. Samčí je převislé, okrouhlé v barvě bleděžluté. Plodem je 3boká nažka v dřevité obálce o délce až 2,5cm a říká se jí bukvice. Pro člověka jsou jedovaté. Z bukvic lze lisovat olej. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Albomarginata'/'Albovariegata'/'Albo-variegata'/var. *albo-variegata* - středně vysoký; listy užší, okraje více zvlněné, nepravidelně vykrajované, nepravidelně žlutě nebo bělavě lemované, někdy pouze s proužkem kolem centrálního žebra, někdy s proužky i skvrnami
- 'Albovariegata' - vysoký habitus; listy užší, na okraji nepravidelně vykrajované a různě široce žlutobílé
- 'Ansergei' - listy čárkovité až kopinaté, celokrajné, dlouhé do 14cm, široké 1 - 2cm, tmavě hnědočervené až růžovofialové, dlouze řapíkaté; pomalý růst
- 'Arcuata' - podobá se 'Tortuosa', spleť habitus
- 'Argenteomarmorata' - listy na jaře zelené, v létě nepravidelně méně nápadně bíle mramorované, tečkované nebo pomoučené
- 'Aspleniifolia'/'f. aspleniifolia'/'f. comptoniaefolia'/var. *asplenifolia* - velký strom s hustou korunou; listy dlouhé 4 - 10cm, široké 0,5 - 4cm, zastřižovaně zubaté, k řapíku klínovitě sbíhající bez zubů, někdy až čárkovité nebo dokonce částečně zpeřené, dlouze řapíkaté; pozvolný růst
- 'Atropunicea'
- 'Atropurpurea'
- 'Atropurpurea Globosa' - malé okrouhlé načervenalé listy
- 'Atropurpurea Macrophylla'/'Purpurea Macrophylla' - listy větší, růžovofialové
- 'Atrorubens'/'Nigra'/'Purpurea'/'Purpurea Colorata' - listy v mládí červené, později tmavé

růžovofialové až téměř černé

- 'Aurea Pendula'/'Aureo-pendula'/'Aureopendula' - štíhlý habitus; větve převislé; listy na okraji zvlněné, v mládí žluté, později zelenožluté až zelené
- 'Bicolor Sartini' - strom; po mnoha letech výška 7 - 10m, šířka 5 - 8m; listy světlezelené se světležlutým okrajem; pomalu rostoucí
- 'Black Swan' - převislý habitus; listy hnědé až červenorůžovofialové, podobné 'Purple Fountain', ale tmavší
- 'Bömer' - středně vysoký strom; listy celokrajné, dlouze vejčité, tupé, zelené
- 'Bornyensis' - široce sloupovitý habitus, větve obloukovitě přehybující; kmen rovný, vzpřímený (více než 'Pendula')
- 'Brocklesby' - větší červené listy
- 'Castanaefolia' - listy stříhanolisté, úkrojky pravidelné, sahající téměř ke středu, nebo mohou být jen hrubě zubaté
- 'Cochleata'/'f. undulata'/'Undulata' - široce kuželovitá na vrcholu zaoblená hustá koruna; výška 4 - 5m, šířka 3m; listy eliptické, dlouhé 3 - 4 (i 7)cm, široké 2 - 4cm, hluboce zubaté, okraj bývá zvlněný, povrch vrásčitý, dlouze řapíkaté
- 'Cockleshell' - sloupovitý habitus; listy menší, okrouhlé, laloky v náznatích nebo na okraji malé zuby, podzimní barva bronzová, často vytrvávají; pomalý růst
- 'Comptoniifolia' - středně vysoký hustě větvený strom; listy podobné 'Aspleniifolia', více čárkovitě kopinaté, dlouhé 5 - 10cm, široké 2 - 6cm, okraje nepravidelně mírně vlnité
- 'Conglomerata' - zakrslý kulatý keř; listy malé, pokroucené
- 'Cristata'/'f. cristat'/'var. cristata'/'Crispa' - nepravidelná koruna; hlavní větve mají nepravidelné krátké větve se sekupenými listy; listy zkroucené, zkadeřené, tmavězelené, hřebínkovitě zastříhované a deformované
- 'Cucullata' - menší listy se zkadeřeným okrajem
- 'Cuprea'/'Cupreata' - načervenalé až zelenožluté listy, na podzim zelené, více světlé
- 'Dawyck'/'f. dawyckii' - sloupovitý až úzce kuželovitý habitus; výška do 25m, šířka 3m; větve vzpřímené; listy bledězelené, později tmavězelené, na podzim žluté, později oranžovohnědé
- 'Dawyck Gold' - štíhle sloupovitý habitus; listy na jaře žluté, později zelené, na podzim žluté
- 'Dawyck Purple' - sloupovitý habitus jako 'Dawyck', listy sytě růžovofialové až růžovofialovohnědé
- 'Fastigiata'/'f. pyramidalis' - úzce sloupovitý habitus, obvykle nízko větvený nebo krátký kmen
- 'Fastigiata Purpurea' - vzpřímený sloupovitý habitus; listy červené
- 'Faux de Vesey'
- 'Felderbach' - pomalu rostoucí zakrslý strom; listy malé
- 'Feuerglut' - středně vysoký; mladé listy výrazně růžové, později tmavězelené, okraj růžovočerveně tečkovaný a stříkaný, ve středu má růžovočervené skvrny
- 'Feuermarmor' - výška více než 10m; listy v mládí tmavě růžovofialovohnědé, červenorůžově mramorované, později pestrost mírně mizí
- 'Franken' - listy na okraji zvlněné, vykrajované, v mládí světle bíle pestré, později zelené, mírně béžové až zelenobíle mramorované; pomalý růst
- 'Friso' - listy tmavězelené nebo hnědočervené
- 'Fruticosa' - keřovitý
- 'Grandidentata'/'Circinata' - listy široce eliptické, okraj hrubě pravidelně hranatě zubatý, báze klínová
- 'Greenwood' - hustě větvený strom; roční přírůstek 15cm; listy nepravidelné, zvlněné, podél žilnatin zprohýbané, dlouhé 4 - 5cm; pomalý růst
- 'Horizontalis' - nízko vodorovně větvený až půdokryvný habitus
- 'Interrupta' - nižší strom; větve jemnější; listy dlouze oválné, nepravidelně laločnaté, často pouze tvořené žilnatinou ukončenou drobným lístkem
- 'Interrupta Purpurea' - listy červené, nepravidelně laločnaté až dřípáté, někdy pouze úzké okraje podél žilek
- 'King' - velký průměr kmene
- 'Laciniata'/'f. heterophylla'/'f. incisa'/'f. laciniata'/'var. heterophylla'/'var. laciniata'/'llicifolia'/'Incisa' - listy

obvykle široce kopinaté, zašpičatělé, mají výrazně zubatý okraj, jsou širší než 'Asplenifolia'

- 'Latifolia'/f. *macrophylla*/'*Macrophylla*' - velký strom; listy větší, dlouhé do 15cm, široké 9 - 12cm, tužší
- 'Luteovariegata'/'*Aureomarginata*/'*Aureo-variegata*/'*Aureovariegata*'/f. *aureovariegata*/var. *luteovariegata* - vystoupavý habitus; listy menší a užší, okraj nepravidelně vykrajovaný se žlutým okrajem nebo proužky sahajícími ke středu čepele
- 'Marmor Star'
- 'Marmorata' - středně vysoký až vysoký strom se širokým habitusem; listy tmavě zelené, béžovobíle až bíle pruhované a mramorované (zejména na jaře, kdy mohou být i narůžovělé)
- 'Mercedes' - kompaktní habitus; listy úzce kopinaté až mělce laločnaté, dlouhé 4 - 15cm, široké 0,3 - 2cm
- 'Microphylla' - užší habitus; větve husté; listy zelené, užší, dlouhé 2 - 5cm, široké 1 - 2cm, celokrajné
- 'Miltonensis'/'*Milton Variety*' - nepravidelně obloukovité až vodorovné větve, mladé větve převislé; listy drobnější, obvykle nepřavidelně prohnuté
- subsp. *moesiaca* - listy široce oválné až široce eliptické, na bázi klínovité nebo mírně srdčité, dlouhé 9 - 12cm, široké 5,5 - 8,5cm, žilnatinu tvoří 8 - 10 párů žilek na spodní straně vyniklých
- 'Monstrosa' - menší monstrózní habitus; listy na horní straně tmavě zelené, spodní strana ochlupená
- 'Montefiore' - nízký keřovitý a hustý; větve krátké
- 'Nano-pendula' - zakrslý převislý habitus
- 'Nivea' - keřovitý habitus; větve červené; listy bílé až bíle pruhované; pomalu rostoucí
- 'Oudenbosch' - listy se zelenožlutým žilkováním
- 'Pagnyensis' - možná synonymum pro 'Tortuosa'
- 'Paul's Gold Margined' - listy světle zelené, nepravidelně žlutě lemované
- 'Pendula'/var. *pendula* - dorůstá do 15m výšky, 8m šířky, nosné větve vyrůstají nejdříve vodorovně a pak směřují vzhůru; z hlavních větví vyrůstají menší, které naopak směřují dolů a budí tak dojem smutečního stromu
- 'Prince George Of Crete' - střední až velký strom; listy oválně vejčité, celokrajné, obvykle dlouhé 6 - 14cm a široké 5 - 10cm
- 'Pseudoquercifolia' - středně vysoký strom; větve husté; listy malé, okrouhlé, velké 1 - 4cm, zelené, menší než 'Rotundifolia'; pomalý růst
- 'Purple Fountain' - podobný 'Purpurea Pendula', ale má užší vzpřímený habitus; větve na vrcholu vzpřímené, sekundární převislé; listy červenohnědé, méně tmavé
- f. *purpurea*/'*Atropunicea*/'*Hepatica*/'*Sanguinea*/'*Versicolor*' - souhrnné označení pro červenolisté rostliny
- 'Purpurea' - tzv. B. červený/B. měděný, dorůstá výšky 40m, mladé listy jsou růžovočervené, časem tmavnou a zelnají, je to přirozená forma a pěstováním byla vyšlechtěna do mnoha různých odstínů
- 'Purpurea Latifolia' - silný habitus; listy tmavě černohnědé, menší než 'Riversii'
- 'Purpurea Nana' - zakrslý habitus s hustě vejčitou korunou; ve 40ti letech výška 3m a šířka 2m; listy malé, červenohnědé, dlouhé 3 - 7cm, široké 2 - 4cm, mělce řídce pilovité
- 'Purpurea Pendula'/'*Atropurpurea Pendula*/'*Purpurea Pendula Nova*/'*Purpureopendula*'/var. *purpureo-pendula* - rovný kmen s deštníkovitým habitusem a pravidelně převisající korunou; výška do 2,5m, šířka do 2m; listy lesklé, černohnědé; pomalejší růst
- 'Purpurea Tricolor'/'*Roseomarginata*/'*atropurpurea tricolor*/'*F. roseo-marginata*/'*purpurea roseo-marginata*/'*F. tricolor* - výška do 10m i více; větve husté, v mládí tenké; listy při rašení červenorůžové až červené, menší, tmavě růžovofialovočervené s nerovnoměrně širokým růžovým okrajem
- 'Pyramidalis' - vzpřímený pyramidální habitus
- 'Pyramidalis Purpurea' - habitus stejný jako 'Pyramidalis'; listy červené
- 'Queen' - výška 30m, šířka 40m, obvod kmene 6,3m
- 'Quercifolia'/f. *quercifolia*/f. *quercoides*/var. *quercifolia*/'*F. quercifolia* (B. dubolistý) - dorůstá výšky až 30m; listy mají laločnaté hluboce vykrajované okraje, zuby obvykle nejsou 3úhlé

- 'Quercina' - zelené laločnaté listy
- 'Quercoides' - borka kmene a starších větví hluboce rýhovaná, podobající se dubům
- 'Red Obelisk' - pochází ze střední a jižní Evropy, sloupovitý habitus; listy hnědočervené, dlouhé 4 - 7cm, široké 3 - 5cm, okraj nepravidelně nápadně laločnatý
- 'Red Obelisk typ II.' - velký strom, pyramidální habitus; listy červené, široce oválné, špičaté, mělce hrubě pilovité, báze klínovitá
- 'Remillyensis' - kompaktní deštníkovitý habitus; výška 4 - 9m; větve mírně klenuté až převislé; listy tmavězelené, v létě i na podzim oranžové až hnědé; pomalý růst
- 'Retroflexa' - okrouhlá koruna; větve v mládí vzpřímené, později převislé
- 'Reygerloo'/'Purpurea Pendula Reygerloo' - převislé větve; listy červené
- 'Riversii'/'Atropurpurea'/'Atropurpurea Macrophylla'/'Norwegica'/'Norwegiensis'/'Purpurea Major'/'Purpurea Norwegiensis' - široce kuželovitý habitus se zaoblenou kompaktní korunou; listy tmavě červenohnědé (světlejší než 'Swat Margret'), lesklé, dlouhé 7 - 13cm, široké 5 - 7cm, mělce zoubkaté
- 'Rohan Gold' - středně velký strom; listy žluté až žlutozelené, výrazně hluboce nepravidelně laločnaté, na konci dlouze protáhlé
- 'Rohan Minaret' - listy tmavěčervené, na okraji zastříhované a kadeřavé
- 'Rohan Obelisk' - pyramidální habitus; listy růžovofialové, zastříhované
- 'Rohan Pyramid' - sloupovitý habitus; listy růžovofialové, na okraji zastříhované
- 'Rohan Trompenburg' - středně velký strom; listy dlouze oválné, červené, více lesklé, okraj hrubě řídce zubatý až mělce laločnatý, pravidelný
- 'Rohan Weeping' - zakrslý převislý kompaktní habitus; v 10ti letech výška 1m; listy tmavěčervené až téměř černé
- 'Rohanii'/'f. rohanii'/'Atropurpurea Rohanii' - rychlý růst; listy tvarem podobné 'Quercifolia', barva červená, okraj z části deformovaný, užší, zubatý
- 'Rolf Marquardt' - podobný 'Marmorata', listy mají naví žluté pruhy (efektní zejména na jaře)
- 'Rotundifolia'/'f. rotundifolia'/'Rotundifolia Minor'/'F. latifolia' - obvykle úzce pyramidální k zemi větvený (nebo s krátkým kmenem) habitus; zaokrouhlé listy, šířka 1,5 - 3,5cm, barva zelená, obvykle se 4mi páry žilek zakončené nepatrnými hroty, báze bývá mírně srdčitá
- 'Salaš' - čarovník; ploše kulovitě převislý habitus; výška 1m; větve tenké, husté, krátce poléhavě vystoupavé, pupeny tenké, ostře špičaté, husté; listy zelené, 1/2 velikosti
- 'Silberthaler' - mírně menší zelené listy s bílým okrajem, může se zvrhnout do zcela zelené formy
- subsp. *sylvatica* - listy mají 6 - 8 párů postranních žilek
- 'Silverwood' - strom; výška do 10m; hustě větvený; listy nápadně vykrajované, mírně zvlněné, okraj nerovnoměrně stříbrobílý, v mládí okraj širší, béžovější
- 'Skrat' - čarovník; keřovitý až vázovitý habitus; listy obvejčité, různě velké, dlouhé do 3,5cm, tmavězelené
- 'Sphaethiana' - středně vysoký strom, menší i užší než 'Riversii'
- 'Striata'/'Hartigii' - výška více než 10m; listy v mládí zelené, později mezi žilkami žlutozelené pruhy
- 'Subcordata' - srdčité listy
- 'Swat Magret' - podobný 'Riversii', listy černočervené, na podzim si své vybarvení drží déle a navíc i raší dříve
- 'Tortuosa'/'f. tortuosa'/'var. tortuosa'/'Suentelensis'/'Suntalensis' - pochází ze střední a jižní Evropy; keřovitý; květy probílené, obloukovitě k zemi převislé až plazící; listy oválné až široce oválné, dlouhé 5 - 9cm, široké 3 - 4cm, okraje nepravidelně jemně laločnaté, zvlněné, nepravidelné
- 'Tortuosa Purpurea' - nízký strom; větve pokroucené, na špičkách obvykle převislé; listy růžovofialové
- 'Tricolor' - středně velký strom; listy nepravidelně oválné, okraje bývají zvlněné, nepravidelně mělce zubaté, okraj bílozelený, červený nebo celé listy téměř bílé, zeleně tečkované, okraj růžový
- 'Variegata' - listy z části bílé a žlutě pestré s řídkými červenými a růžovofialovými proužky
- 'Viridivariegata' - listy zelené s mnoha malými žlutozelenými skvrnami při postranních žilkách; pomalejší růst
- 'Zlatia'/'Aurea'/'Aurea Spaethii' - žlutozelené (někdy zelené i tmavězelené) listy, v mládí velmi

lesklé; pomalý růst

Vyhovují mu lehké vlhké (ne trvale morké) půdy vápenité nebo bohaté na minerály. Je citlivý na pozdní mrazy, jinak mrazuvzdorný do -34°C .

<https://www.rostliny.net/>